

10. Петров Р. А. Європеїзація української судової системи як складова євроінтеграційної політики України. *Право України*. 2012. №1/2. С. 300–306.

СПІВВІДНОШЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У РІЗНИХ МОВАХ: ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Лазарєв В. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

Проблематика поняттєвої основи терміна і термінології у праві, уточнення змісту та співвідношення понять права, диференціації та чіткого розмежування окремих правових категорій, удосконалення термінології на позначення певних понять у законодавстві є надзвичайно актуальною для правознавців різних напрямів, тому публікацій правників у цьому напрямі значно більше, ніж праць мовознавців [1, с. 11–12]. Основна мета будь-якої термінологічної роботи, якщо розуміти її таким чином, полягає в тому, щоб забезпечити максимальну ясність у спілкуванні, виключаючи всі джерела непорозумінь. Щоб досягти цієї мети, поняття, на позначення якого вживається термін, повинно мати свій опис або дефініцію – фундаментальну інформацію для розмежування окремих термінів та окреслення їхнього семантичного обсягу. Така характеристика поняття призводить до опису та закріплення термінів, що використовуються для позначення цієї категорії в обраному комунікативному контексті. Виявлення синонімів і виключення можливих омонімів є частиною цього важливого завдання термінолога.

Наявність термінологічної бази слугує для написання нових текстів, уточнюючи поняття та їх позначення, а також може бути першим кроком до написання текстів іншою мовою. У першому випадку, тобто в одномовному контексті, функція термінології як носія інформації також передбачає покращення комунікативної сфери завдяки послідовному використанню термінології. У другому випадку термінологія функціонує як носій інформації, долаючи мовний бар'єр, як на етапі розуміння тексту, так і на етапі написання тексту іншою мовою.

Однак, слід зазначити, що термінологія не обмежується словами, а завжди, особливо в юридичній сфері, пов'язана зі змістом [2].

Незважаючи на розмаїття термінологічних теорій і підходів, здається, існують певні теоретичні та методологічні аспекти, спільні для більшості з них, якщо не для всіх, такі як розпізнавання поняття, природа терміна та його функції в текстах; невербальні форми репрезентації, упорядкування та моделювання знань, термінологія і пізнання, лексична прагматика та термінологія на основі корпусу. Водночас ми спостерігаємо поступовий, але неухильний відхід від принципів Віденської школи до соціально-когнітивних і корпусних описів термінології.

Як і в будь-якій іншій предметній галузі (науці, медицині, економіці тощо), терміни мають вирішальне значення для передачі знань і загальної комунікації в юридичному середовищі. Однак складність юридичної термінології, особливо в контексті європейського мовного та правового плюралізму, вимагає створення незалежного дослідницького напрямку, який би займався як перекладацькими, так і термінологічними проблемами. Відповідаючи на цю потребу, 1-й Міжнародний семінар з юридичної термінології, організований кафедрою англійської мови та прикладної лінгвістики Лодзинського університету в 2010 році, мав на меті надати можливість науковцям і практикам (наприклад, перекладачам юридичної літератури, викладачам англійської мови професійного спрямування) поділитися своїми ідеями та досвідом застосування різних методологічних і теоретичних підходів до вивчення юридичної термінології. Він також забезпечив форум для обговорення проблем лексичного значення в юридичному контексті, як з точки зору юриста, який, природно, зосереджується на складанні та інтерпретації, так і з точки зору розуміння юридичних текстів неспеціалістами [3].

Слід зазначити, що спеціалізовані словосполучення не завжди зберігаються в різних мовах з різних причин: У деяких випадках те, що є словосполученням в одній мові, може бути виражене лише одним словом у іншій мові. В інших випадках перекладач може не врахувати фразеологізм мови перекладу, і тому сутність самого тексту втрачається. В інших випадках, мови відрізняються своїми лексичними механізмами зв'язування двох лексичних одиниць, що утворюють словосполучення, і тому не існує прямого еквівалента для спеціалізованого словосполучення. Наприклад, там, де Мова 1 використовує словосполучення, Мова 2 використовує один термін. Тому, у сучасному світі перед дослідниками постає ряд питань, які потребують подальшого опрацювання. По-перше, доречним видається подальше дослідження того, як словосполучення пов'язані з термінами

в певній галузі, як вони сприяють окресленню специфіки цієї галузі і чи можна цей зв'язок узагальнити на інші галузі. По-друге, актуальним є дослідження семантичних особливостей дієслів, які сполучаються з термінами, оскільки вони можуть чітко визначити сутність юридичних текстів. По-третє, видається доцільним провести подальші дослідження, щоб з'ясувати, як поводять себе спеціалізовані терміни в різних мовах за допомогою паралельного аналізу нормативних текстів. По-четверте, у зв'язку з різною термінологією, що використовується для опису спеціалізованих словосполучень, доречно дослідити їх відмінності та схожості. Нарешті, ще одним можливим напрямом дослідження є вивчення термінологічної варіативності спеціалізованих словосполучень у різних мовних різновидах [4].

Отже, юридичне термінознавство в сучасному світі активно розвивається, однак достатньо хаотично й нерівномірно. Його пошуки, з одного боку, стимулюють потреби суспільства у впорядкованій, унормованій та уніфікованій юридичній термінології, численні проблеми, пов'язані з терміновживанням у сфері законодавства, у науково-правовій сфері, у щоденній юридичній практиці. З іншого боку, його розвиток гальмується через те, що державна політика і комплекс заходів на її здійснення [1, с. 16] перебувають на низькому рівні. Однак розвиток міжнародних відносин, зокрема і у юриспруденції ставить перед нами завдання ґрунтовних досліджень у галузі юридичної термінології. Ці дослідження будуть покликані привести до уніфікації юридичної термінології, що дозволить дотримуватися принципу формальної визначеності при перекладі правничих текстів.

Література:

1. Артикуца Н. В. Юридичне термінознавство в Україні: сучасний стан, основні напрями та перспективи розвитку. *Термінологічний вісник*. 2019. Вип. 5. С. 6–17.
2. Sandrini P. La terminologia giuridica: Difficoltà di traduzione e elementi per una metodologia specifica. URL: <http://www.petersandrini.net/publik/termgiur.pdf>
3. Goźdz-Roszkowski S., Witczak-Plisiecka I. Legal terminology: approaches and applications. *Research in Language*, 2011, vol. 9.1. С. 5–8. DOI 10.2478/v10015-011-0015-z
4. Patiño P. Towards a Definition of Specialized Collocation. URL: https://www.researchgate.net/publication/345690778_Towards_a_Definition_of_Specialized_Collocation